

N:o 33.

Ank. till Riksd. Kansli den 16 April 1878, kl. 5 e. m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om upphäfvande af det i kommunallagarne för vissa embets- och tjänstemän stadgade hinder att bekläda vissa kommunala förtroendebefattningar.

Med hänsigt till embets- eller tjänstemannaställning må, enligt 41 § i Kongl. förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 Mars 1862, landshöfding, domhufvande i orten, kronofogde, länsman, folkskolelärare eller annan af kommunen tillsatt och aflönad tjänsteman eller betjent, som i och för sin befattning är inför kommunalnämnd redovisning skyldig, icke vara ledamot af sådan nämnd, enligt 29 § i Kongl. förordningen om kommunalstyrelse i stad landshöfding, landssekreterare, landskamrerare, magistratspersoner, tjänstemän och betjente vid magistraten, allmän åklagare, äfvensom de tjänstemän och betjente, hvilka äro vid stadens drätsel eller andra dess förvaltande verk anstälde och för sin befattning redo skyldige, icke vara stadsfullmäktige, och enligt 8 § i Kongl. förordningen om landsting landshöfding, landssekreterare, landskamrerare, kronofogde, länsman och allmän åklagare, samt landstingets egna tjänstemän och betjente icke vara landstingsmän. Vidare kunna, enligt 24 § i Kongl. förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd, kyrkoförsamlingens redovisningsskyldige och aflönade betjente icke vara ledamöter i kyrkorådet eller skolrådet.

Uti en från Andra Kammaren till Lag-Utskottet hänvisad motion, N:o 125, yrkar nu Herr *P. A. Hellgrén* upphäfvande af dessa bestämmelser samt föreslår i sådant afseende,

»att första punkten i 41 § af Kongl. förordningen om kommunalstyrelse på landet upphäfves, och att andra punkten deraf erhåller följande lydelse: »Embets- och tjänsteman kan ej mot sin vilja förpligtas att

Bih. till Riksd. Prot. 1878. 7 Saml. 20 Haft.

vara ledamot i kommunalnämnd»; att 29 § i Kongl. förordningen om kommunalstyrelse i stad upphäfves; att 24 § i Kongl. förordningen om kyrkostämma, kyrkoråd och skolråd erhåller följande förändrade lydelse: »Ledamot i kyrkoråd eller skolråd kan ej den vara, som är oberättigad att deltaga i kyrkostämmas öfverläggningar och beslut; ej den, som icke uppnått 25 års ålder; ej den, som icke råder öfver sig och sitt gods; ej den, som all sin egendom till borgenärer afträdt och icke på sätt lag förmår, visa gitter, att han från deras kraf fri är; ej den, som är för nesligt brott tilltalad eller under framtiden stäld; samt ej heller den, som genom domstols beslut förklarats medborgerligt förtroende förlustig eller ovärdig att inför rätta föra annans talan»; och att 8 § i Kongl. förordningen om landsting af den 21 Mars 1862 upphäfves.»

Utskottet instämmer med motionären deruti, att, så vidt ifrågavarande undantagsstadganden varit föranledda af fruktan, att det öfvervägande inflytande, bemålde embets- och tjänstemän under tiden före kommunallagarnes tillkomst i allmänhet inom kommunerna utöfvade, skulle fortfarande af dem bibehållas och menligt inverka på den kommunala andans fria utveckling, en sådan fruktan ej nu mer kan utgöra hinder för upphäfvande af samma stadganden. Men då det icke i allmänhet synes lämpligt, att embets- och tjänstemän, hvilka hafva att i sådan egenskap underställningsvis eller i besvärsväg pröfva de kommunala myndigheternas åtgärder och beslut eller de samma till verkställighet befordra, sjelfve i egenskap af kommunens förtroendemän utöfva det särskilda inflytande på berörda åtgärder och beslut, som i sist nämnda egenskap skulle dem tillkomma, samt kommunens egne aflönade tjänstemän och betjente i allmänhet icke synas hafva den sjelfständiga ställning till kommunen, som för utöfning af dylika förtroendeuppdrag erfordras, hemställer Utskottet,

att Herr Hellgréns föreliggande motion icke måtte af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 12 April 1878.

På Utskottets vägnar:

H. G. v. G E G E R F E L T.

Reservation:

af Herr *Holmberg*: »Då, såsom motionären rätteligen erinrat, de medborgerliga förhållandena numera äro och alltmera blifva i vidsträcktaste mån ordnade på kommunal grund samt således väsentligen beroende af de åtgärder och beslut, som vidtagas af dem, hvilka i följd af medborgares förtroende deltaga i den kommunala förvaltningen och de kommunala representationerna, torde det hvarken vara för kommunen gagneligt eller med billighet och rättvisa förenligt, att nu i fråga varande embets- och tjänstemän skola i följd af denna sin egenskap än vidare vara ovilkorligen utestängde från den dem, lika med andre oförvitlige medborgare, eljest tillkommande rättigheten att kunna af sina medborgares förtroende väljas till medlemmar af kommunalnämnd, stadsfullmäktige, kyrko- och skolråd samt landsting. Efterser man de motiv, som komiterade för kommunallagarnes utarbetande i sitt år 1859 afgifna betänkande anfört såsom skäl för de ifrågakända inskränkningarne i bemälda embets- och tjänstemäns behörighet att bekläda vissa kommunala förtroendebefattningar, så befinnes det, att de såsom skäl härför endast helt knapphändigt åberopat dels den omständigheten, »att det väl kunde hända, att kommunens åtgärder i stadgad ordning komme under deras embetspröfning», dels ock »beskaffenheten af deras embeten jemväl i öfrigt»; och har Utskottet i sistnämnda hänseendet särskildt betonat den verkställighet af kommunens beslut, som dessa embets- och tjänstemän kunde komma att ombesörja. — Det måste dock förefalla särdeles anmärkningsvärdt, att dessa skäl kunnat föranleda icke allenast förenämnde komiterade att föreslå ifrågavarande disqualifikationer i afseende å valbarhet, utan äfven Utskottet att förorda desammas bibehållande, under det att alldeles enahanda skäl och omständigheter funnits icke utgöra hinder för landssekreterare och landskamrerare att vara ledamöter i kommunalnämnd eller för samtliga uti ifrågavarande motion afsedde embets- och tjänstemän att vara ordförande i kommunalstämma samt ledamöter och ordförande hos kommunalfullmäktige, äfvensom att deltaga i kommunalstämmas och kyrkostämmas åtgärder och beslut äfven i sådana frågor, som sedermera skola underställningsvis eller i besvärsväg underställas länsstyrelsens pröfning eller utgöra föremål för verkställighet genom länsstyrelsens underordnade tjänstemän, eller hänskjutas till pröfning af domstol,

då fullföljdt klander af vederbörandes redovisning för omhänderhafvd kommunalförvaltning skall bedömas och afgöras; och då en lång erfarenhet gifvit vid handen, att några olägenheter ej förorsakats af den friare lagstiftning, som i sistberörda hänseenden fått vara gällande, utan fasthellre att ifrågavarande embets- och tjänstemäns deltagande i kommunens förhandlingar icke så sällan varit af afsevärdt gagn vid viktiga ärendens beredning och afgörande, synes mig någon betänklighet för upphäfvande jemväl af de nu ifrågasatta skrankorna icke hafva bort hos Utskottet förefinnas. För öfrigt torde i fråga om de kommunala angelägenheterna det ej vara behöfligt eller ens lämpligt att så strängt särskilja de verkställande myndigheterna från de beslutande, i hvilket afseende jag ej torde kunna åberopa någon lämpligare auktoritet än förbemälde komiterade, som i sitt betänkande å sidan 18 uttalat följande välbetänkta ord: »Det är visserligen i allmänhet en oeftergiflig grundsats i det representativa samhällssystemet, att den beslutande och den verkställande myndigheten skola vara åtskilda; men, ehuru dermed sammanhänger, att, så snart den förra bestämt regeln, den senare uteslutande och utan någon slags inblandning af den förra skall ega handhafva dess verkställighet, så länge regeln har gällande kraft, följer dock deraf ej, att män, som på en eller annan grund taga del i den verkställande myndighetens funktioner, skulle vara disqualificerade att inträda såsom medlemmar af den beslutande. Tvärtom. Den kännedom och erfarenhet om sakernas och förhållandenas enskildheter, som en vaken verksamhet på den verkställande myndighetens område alltid naturligen medför, äro alltför viktiga och gagneliga, att den beslutande församlingen någonsin, i följd af ytligt uppfattade principiella skäl, skulle vilja frånsäga sig den vinst för mogna beslut, den deraf kunde hemta; och om detta gäller för de stora samhällen, som bilda stater, gäller det i ännu högre mån om samhällen, som bilda kommuner.»

Jag torde således ej sakna skäl att ifrågasätta afslag å Utskottets betänkande och bifall till motionärens förslag; men då jag anser ett yrkande derom ej för närvarande kunna vinna framgång, får jag inskränka mig till reservation af min från Utskottets afvikande mening.»

Herr *Asplund* har begärt få antecknadt, att han vid detta ärendes handläggning icke i Utskottet närvarit.
